

H A J D U F Ö L D

1923. év október 17.

SZERDA

Debreczen, V. évf. (235.)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
MELYBEN ÉS VIDÉKEN EGY HÓRA 4000 K.
EGYES SZÁM ÁRA 200 K.

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
FELELŐS SZERKESZTŐ:
KOLOSVÁRY-BORCSA MIHÁLY

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
DEBRECEN, PIAC-UTCA 59. SZÁM
TELEFON 3-48. SZÁM.

Éhségzavargások Németországban

Az éhező nép Berlinben megakartá ostromolni a tőzsdét - A magyar külföldi kölcson ügye a jóvátételi bizottság előtt

A német válság ügyében a helyzet alig változott. Franciaország számol azzal, hogy *Stresemann* a jóvátételi fizetéseket esetleg megtagadhatja és ezzel az eshetőséggel szemben már előre is megállapítja Franciaország magatartását. Hangsúlyozzák, hogy Franciaországot ez az eshetőség sem hozhatja zavarba, mert ebben az esetben

a Ruhrvidéken az adókat fokozott mértékben fogják behajtani.

Időközben a munkanélküliek tüntései folynak. Manheimben az összeütközések során két tüntető és két rendőr megsebesült. Ma már világos, hogy a passzív ellenállás feladása után még mindig nem jöhet létre egyhamar megegyezés. Franciaország most már visszautasítja a német forgalmi személyzetet és ezzel a francia befolyás alatt álló önálló rajnai és ruhrvidéki vasúthálózat megalakítását szeretné biztosítani. Németországban

a zavargások tovább tartanak és nincs kilátás, hogy a rend hama-

rosan helyreálljon. A zavargások terjedése azt bizonyítja, hogy a felforgató elemek akcióba léptek. Ezalatt **az új német kormány bevezeti a valutareformot,**

amelynek sikere nagyon problematikusnak látszik. Az új pénz neve járadékmárka s valószínűleg november elején bocsájtják forgalomba. — Még nagyon kétséges, hogy a valutareformmal sikerülni fog-e áthidalni Németország közgazdaságilag kétségbeesztő helyzetét. Bizonyos, hogy a valutakérdés végleges megoldása

csak az aranyváltáshoz való visszatéréssel lehetséges.

A német kormány éppen ezért már most hangoztatja, hogy ebben az irányban fog kezdeményező lépéseket tenni. Mivel azonban a német kormány önmagában nem elég erős a gazdasági akadályok elhárítására, ezért jogosan feltehető, hogy még egy ideig eltart, amíg az események fejlődése folytán bekövetkezhetik a német közgazdasági és ipari válság megoldása.

Véres tüntetések Berlinben

Berlinből érkező jelentések szerint a mai nap folyamán Berlinben véres zavargások voltak. A főváros centrumában délelőtt nagy csoportokban gyülekezett a külső városrészek népe és összeverődött

tüntető menetben vonultak a városháza elé.

Nagy rendőri készenlét várta a felvonulást és szétszórta a tömeget, azután a Városház-terre torkoló utcákat elzárták. A centrumban a kereskedők sietve bezárták boltjaikat és a kirakatokat deszkákkal befedték. **A tüntetők küldöttséget menesztettek a városházra, amelyet egy városi tanácsos fogadott.**

A városházi incidensekkel egyidőben Berlin más negyedeiben is összejötték voltak a tüntetők és a rendőrök között. Az összegyülekezett éhes tömegek egyesültek egymással és mintegy

hatvanezer főre szaporodva a császári palota elé vonultak,

ahol már több százezre szaporodott a tüntetők száma. A rendőrség létszáma kicsinek bizonyult. A katonaság és a rendőrség a császári palota előtt a tüntető tömeg elől elzárta azokat az utcákat, ahol a birodalmi kormány épületei vannak. Fél egy óra tájban néhány ezer főnyi tömeg a tőzsde épülete elé vonult és azt

megakartá ostromolni.

Itt is véres összeütközésre került a sor a rendőrök és a tüntetők között.

Délután a rendőrségnek még nem sikerült a rendet helyreállítani. Nem lehetetlen, hogy még a kora esti órákban

kiszámíthatatlan fordulatot vesznek az események.

A tüntető tömeg megfogja kísérelni, hogy áttörjön a rendőrség kordonán és behatoljon a Wilhelm strasséra, a birodalmi kancellár épülete elé.

Kétségtelen dolog, hogy a németországi zavargásokat a zsidó-bolsvisták szítják, akik mindent elkövetnek, hogy Németországban a rendet felborítsák.

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* leleplezi a központi kommunistapárt haditervét a kommunista uralom átvétele esetére. E program szerint, ha a parasztság az első felszólításra nem szállítaná be azonnal

az élelmiszerkészletet, akkor fegyveres munkáscsapatok foglalnak le azokat.

Az egész nemkommunista sajtót be kellene szüntetni és minden nemkommunista vezért le kellene tartóztatni. A kommunisták uralmával való szembeszállást halállal büntetnék.

A német eseményektől eltekintve, a külpolitikai helyzetet általában az eseménytelenség jellemzi.

A jóvátételi bizottság ma kezdte meg

a Magyarországnak nyújtandó kölcsön

kérdésének tanulmányozását.

Az oláhok elnémitják a magyar igazságot

Elkobozták a csiki határőrezred memorandumát

Bukarest, okt. 16. A csiki határőrezred magánjavaiban részes székelly családokat az oláh földreform folyamán tudvalevően megfosztották birtokaiktól. A csiki székellyek a párisi kisebbségi szerződés rendelkezése szerint — amellyel a kisebbségi jogokat a népszövetség oltalma alá helyezik —

panasszal akartak fordulni a népszövetségi tanácshoz.

Az eddigi esetek ugyanis azt mutatták, hogy a népszövetség közbelépése a kisebbségi védelem ügyében akkor volt mindig a leghatásosabb, ha a sérelmet maga az illető országbeli kisebbség vagy annak szerve terjesztette elő petíció formájában.

A memorandumot valamennyi panaszló alá akarta írni. Mielőtt azonban ez megtörtént volna, a csik-szeredai közbiztonsági főnök

elkobozta a memorandum kóziatát,

valamint a kinyomtatott példányokat. Az oláh kincstári ügyvéd felszólította Gál Endrét, a kóziat szerzőjét, hogy lakását fél órán belül ürítse ki.

Mint hogy a kisebbségeknek a kisebbségi szerződés biztosítja azt, hogy Genfben előterjeszthetik panaszukat, ezért a memorandum elkobozása miatt most új petíciót készítenek elő, amelyet a népszövetség elé terjesztenek.

Burkolt diktatúrát jelent a nemzetgyűlés elhallgattatása

A földbirtokreform-novella az egységspárt előtt - Választás Somorján - A politika hírei

Bethlen István miniszterelnök az a terrorisztikus intézkedésével, hogy a nemzetgyűlést ismét elnémitotta, szabad teret akart nyerni a külföldi kölcson előkészítésére, illetőleg minden neki kényelmetlen beavatkozást el akar magától háritani. Ezzel a

burkolt diktatúrával

akarja elhallgattatni a politikai tényezőket és az ország közvéleményét.

A politikai szélcsend azonban előreláthatólag nem fog bekövetkezni, mert a jelek szerint nemcsak az ellenzék, hanem még a kormánypártnak egy része is felemeli tiltakozó szavát a nemzetgyűlésnélküli, diktatúrszerű kormányzással szemben.

Az egységspárt egyébként kedden folytatta

a földbirtokreform novella

tárgyalását. Az értekezleten megjelent nagyatádi Szabó István földmivelségi miniszter is, aki kérte, hogy az értekezlet tagjai a novella kérdését a legszélesebb mederben vitassák meg.

Az értekezleten a legérdekesebb felszólalások közé tartozott a Fáy Gyuláé, aki a földbirtokreform-novella gyors végrehajtását követelte.

Szilgy Tamás azt a kívánságot terjesztette elő, hogy csak ahoz értő emberek juthassanak földhöz.

Szakács József azt hangoztatta, hogy a novella feltétlenül szükséges, mert ezzel

az alaptörvény gyakorlati hiányait kell pótolni.

Kérte, hogy az országos földbirtok-

rendező bíróság tanácskozásai és ítélelhozatalai a teljes nyilvánosság előtt történjenek.

A tervezettel szemben azt kívánta, hogy a megváltási ár megállapítása, valamint a járadékszerződés feltételeinek megállapítása kérdésében vegyes bíróság, vagy a Kuria döntsön.

Perlaky György kifogásolta, hogy a föld nélküli munkások csak egy-két hold földhöz jutnak. Hangsúlyozza a kisbirtokok létesítésének szükségességét.

A földreformmal kapcsolatos eljárások során a műszaki szempontokat nagyobb figyelemben kell részesíteni.

Zsilvay Tibor indítványozta, hogy az állami, egyházi, községi, közalapítványi birtokokból csak házhelyeket hasithassanak ki.

Kuna P. András a kisbirtokosoknak középnyagyságu birtokbérlethez való juttatását kívánta.

Majer János elnök azután az általános vitát berekesztette és a novella részletes tárgyalásának folytatását holnap délelőtt 10 órára tűzte ki.

A somorjai választás,

amelynek botrányos előzményeiről már beszámolt a *Hajdúföld*, kedden délelőtt 9 órakor kezdődött és délután 5 órakor ért véget. A kormányterrornak eredményeképpen a választáson Frűwirth Mátyas 1418 szavattal győzött Cserni Ferenc nem hivatalos egységspárti jelölttel szemben, aki 330 szavazatot kapott.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban, Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen

Kivetik a jótékonyági adót

A város jog- és pénzügyi bizottságának kedden délután tartott ülésén mutatta be Vádszky István adóügyi tanácsnok a jótékonyági adó kivételére vonatkozó tervezetet.

A tervezet szerint a debreceni elálatlanok listával való ellátására, valamint az inségesek, munkanélküliek segélyének fedezésére 200 millió korona szükséges.

Ennek az összegnek a megszerzésére jótékonyági adót fog a város kivetni. A jótékonyági adó alapjául a jövedelem és vagyonadó szolgál s

az adó kulcsa félszázaléktól 10 százalékig terjed.

A két és félmillió koronán aluli jövedelem nem esik jótékonyági adó alá. Két és félmillió koronán felüli jövedelmeknél az adó kulcsa fokozatosan emelkedik és 100 millió koronán felül eléri a 10 százalékot.

A jog- és pénzügyi bizottság elfogadta Vádszky tanácsnok előterjesztését.

A Debreceni Tanárikör alakuló gyűlése

Tegnap délután 5 órakor tartotta a Debreceni Tanárikör minden tanév elején szokásos alakuló gyűlését.

Az elnöki megnyitót dr. Bessenyei Lajos mondta, aki bővebben fejtegette, hogy a magyar középiskolai tanárság lelkét újabb a materializmus üli meg. Tisztes és megfélemlítő anyagi ellátásukról nem gondoskodnak az illetékes tényezők, a legutóbbi státuszrendezésnél is minden tisztviselő csoport fizetését rendezték, csak éppen a középiskolai tanárságról felejtkeztek el. Így minden tanár kénytelen mellékfoglalkozások után nézni, ami veszedelmes lejtő, mert kiüli a tanárság lelkéből az idealizmust. Amikor fokozottabban kellene az ifjúságban a szellemi és erkölcsi javakat munkálni, akkor ölik meg a hivatott munkások lelkében az eszményiséget. Ez végzetes kulturpolitika, melynek igazi veszedelmét a jövő fogja megmutatni.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Majoros Béla titkár ismertette a kör múlt évi működését, valamint az uralkodó kérdéseket: a tanári státuszrendezést, a középiskolai reformot, a Kovács Gyula kinevezési ügyét. A titkári jelentéshez hozzátartoztak Mitrovics Gyula és Horvay Róbert. A pénztárosi jelentést Verkerdy Béla olvasta fel.

Ezután megejtették a tisztújítást. Egyhangú lelkesedéssel megválasztották ismét elnöké dr. Bessenyei Lajost, alelnöké dr. Zivuska Jenőt és Koncz Aurélnét, titkárrá Majoros Bélát, pénztárossá dr. Kun Sándort.

Az elnök megköszönvén az ismét feléjük irányuló bizalmat és fokozottabb munkára szólítván fel a kör tagjait, a gyűlést bezárta.

Eredményesek a Hajdúföld hirdetései!

A város nem akarkislakásokat építeni

Csak hét egyszobás lakást lehet építeni ötven millióból

A jog- és pénzügyi bizottság kedden délután tartott ülésén foglalkozott a kislakásépítések régen huzódó ügyével. A népjóléti miniszter ugyanis a tavasszal 50 millió korona hitelt adott volna hajlandó folyósítani a kislakások építésére. Ebből az összegből akkor

25 darab egyszobás lakást lehetett volna építeni.

A városnak a kölcsönt 25 év alatt 2 és fél százalék kamattal kellett volna letörleszteni, ezenkívül a városnak kellett volna közművekkel ellátni a kislakásokat, amelyeket a Vilmos-huszárkötő háta mögött állítottak volna fel.

A város ezt az ügyet a mérnöki hivatalnak adta ki javaslatlételre, amely a költségvetést most terjesztette be. A költségvetésből megállapítható, hogy az 50 millió koronából

most már csak 7 darab egyszobás lakást lehet építeni.

Az ügy előadója, Tóth Emil tanácsnok javasolta, hogy a város fogadja el az 50 millió koronát és a

lakásokat építtesse fel, de kérje a népjóléti minisztert, hogy az 50 millió koronát emelje fel 500 millióra.

Az előadói javaslattal szemben Fejér Ferenc, a zsidó hitközség elnöke szólalt fel, kijelentve, hogy a hét kislakást felépíteni nem érdemes. Ha többet nem tudnak építeni, ne építsenek semmit se.

A kérdés felett hosszabb vita indult meg, amelynek folyamán felszólt Aczél Géza műszaki főtanácsos is és az előadói javaslat elfogadását ajánlotta a bizottságnak. Kifejtette, hogy

a külsőségi lakások 80-90 százaléka közegészségügyi szempontból nem megfelelő,

ezért még 7 lakást is érdemes volna felépíteni.

A jog- és pénzügyi bizottság végül is úgy határozott, hogy az előadói javaslatot visszaadja a tanácsnak és felszólítja, hogy a kislakások építésére vonatkozólag terjesszen a közgyűlés elé elfogadhatóbb javaslatot.

Déri Frigyeszt diszpolgárává választja Debrecen városa

A jog- és pénzügyi bizottság ülése Emelik a kéményseprési és a vágatási díjakat

Debrecen város jog és pénzügyi bizottsága dr. Vargha Elemér tb. főjegyző elnöklété alatt kedden délután fél négy órai kezdettel ülést tartott a városháza tanácstermében. Az ülésen, amelynek tárgysorozatán több fontos ügy szerepelt, nagyszámúban jelentek meg a bizottsági tagok.

Drágul a kéményseprés

A bizottság egyhangúlag tudomásul vette a kereskedelmi miniszter leiratát, amelyben a miniszter közli, hogy hozzájárul a kéményseprési díjak 150 százalékos felemeléséhez. A felemelt kéményseprési díjakat október 1-től visszamenőleg fogják beszedni.

Husvalutás vágatási díjak

Hozzájárult a jog és pénzügyi bizottság, hogy a vágóhídi vágatási díjakat husvalutában állapítsák meg, ami azt jelenti, hogy a húsarak emelkedésével arányosan fognak a vágatási díjak is emelkedni.

Déri Frigyes Debrecen diszpolgára

Nagy lelkesedéssel járult hozzá a bizottság a kulturügyosztálynak ahhoz az előterjesztéséhez, hogy Déri Frigyes kormányfőtanácsost Debrecen diszpolgárává válasszák meg, továbbá, hogy a felépítendő Déri-muzeum körül elterülő terület, illetőleg a mai Fűvészkertet Déri Frigyesről nevezék el.

Valorizált jutalékok

Nagyobb vitát idézett fel a világitási vállalat tisztviselőinek az a kérelme, hogy az 1922. évről a nekik járó jutalékokat — amely összesen 5 millió koronát tesz ki s ame-

lyet már régebben meg kellett volna kapniok — a korona esésére való tekintettel a májusi tételek négy-szeresében adják ki.

Hosszu vita után, amelynek során Schwarcz Vilmos, Juhász Ignác és Vádszky István tanácsnok szólaltak fel, a bizottság hozzájárult a kérelem teljesítéséhez s javasolta a közgyűlésnek, hogy a világitási vállalat tisztviselőinek a május elsején megállapított jutalék négy-szeresét fizessék ki.

Több apróbb ügy elintézése után az ülés fél 3 órakor véget ért.

Felemelik a bérkocsi-tarifákat

A debreceni bérkocsisok azzal a kérelemmel fordultak a városi tanácshoz, hogy a viteldíjakat a békebeli tarifák kétezerszeresében állapítsa meg. A bérkocsisok kérelmével kedden délután tartott ülésében foglalkozott a jog- és pénzügyi bizottság, amely Tóth Emil tanácsnok indítványára elhatározta, hogy javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a bérkocsi tarifákat

a békebeli viteldíjak kétezerszeresére emelje fel.

Ha a közgyűlés a javaslatot elfogadja, az új bérkocsi-tarifák a következők lesznek:

A vasúti állomáshoz nappal egy fogatu bérkocsi 2000, két fogatu 3200 korona. Ejjel egyfogatu 3200, kétfogatu 4800 korona. A nagyerdei klinikákra egyfogatu 2200, kétfogatu 3200. Temetésekre egyfogatu 4000, kétfogatu 5600 korona.

Munkás leventék avatása

Lélekemelő ünnepély lesz október 28-án, vasárnap Debrecenben, a Diószegi-uti Vasutas sporttelepen. Ünnepélyes keretek között munkás leventéket avatnak fel.

Még a testnevelési törvény meghozása előtt Kabay György műhelyfőnök, a testnevelés lelkes barátja, a máv. műhelyben alkalmazott ifjak között — átértve az ifjak testi képzettségének, fegyverkezésének szükségességét, fontosságát — bevezette a testnevelést és az összes Mdv. műhelyi ifjak kötelező test- és fegyvergyakorló órát tartottak. Rendszeres, a modern ifjusági nevelésnek megfelelő alakot akkor öltött az intézmény, amikor Gyökéres József műszaki hivatalnok, az Országos Testnevelési Tanács debreceni oktató tanfolyamra való kihelyezése után átvette az ifjuság kiképzését s munkája eredményeképpen ma már a Máv. műhely munkás ifjusága egyike a legfegyverzeitebbnek, legmunkakészebbnek.

A kiképzett munkás ifjakat Debrecen város testnevelési bizottsága most méltónak tartja arra, hogy leventévé avassa őket.

A leventeavató ünnepély délután fél 3 órától fél 5-ig fog lefolyni s azon Debrecen és Hajdumegye előkelőségein, testületein kívül a szomszéd vármegyék ifjusági egyesületei is résztvesznek.

Társadalmi és egyesületi élet. Művészestély Balmazújváros.

A balmazújvárosi községi tisztviselők a „Jegyzők Országos Árvaház Egyesületének” művészeti osztályával karöltve, a Jegyzők Országos Árvaház Egyesülete javára október 27-én táncos egybekötött művészestélyt rendeznek. Az estélyen többek között szerepelnek: Maday Gyula, Gyökössy Eadre a Petőfi Társaság tagjai, Murgács Kálmán zenészszerző és Sala Domokos a budapesti Városi színház tagja.

A Baross Szövetség debreceni fiókja meghívja tagjait az október 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a Kereskedő Társulat disztermében tartandó taggyűlésre, melyen Rausch Aladár kormányfőtanácsos, a Baross Szövetség központi elnöke elnököl és a Bernben tartott nemzetközi középosztály kongresszusán résztvevő Farkas Elek központi igazgató tart előadást uti tapasztalatai alapján Svájc, Németország és Ausztria közgazdasági helyzetéről. A taggyűlésre az érdeklődőket is szívesen látja a Baross Szövetség.

Az Ev. Vegyeskar minden szerdán és pénteken este 7 órakor tart gyűlést. A tagok pontos megjelenését kéri a vezetőség.

A MANSz iparos szakosztály szombat esti hazafias estélyére aki tévedésből meghívót nem kapott volna és arra igényt tart, forduljon vecsei Nagy Endréhez, Batthyányi utca 1. Csütörtökön d. u. az elővételi jegyeket elszámolja a vezetőség. Amennyiben az érdeklődés rendkívül nagy, a közönség helyesen teszi, ha jegyeit előre biztosítja. — Páholy jegyekből már csak néhány pótpáholy kapható.

Bőr kabátok, raglánok, öltönyök óriási nagyválasztékban a legolcsóbb árakon Hajdusági férfi és fiuruha áruházban Piac-u. 67. Frohner-szálloda épület.

HIREK

1923 október 17. (Szerda)

Prot.: Hedvig. Kath.: Hedvig.

Időjárás: Hazánkban eső tovább tartott, nyugaton már kevesebb, keleten több esett. Ma reggelre azonban kiderült és több helyen majdnem fagypontra leszállt a hőmérő. Kanosvárról deret jelentenek. Időjárás: Átmenetileg száraz és enyhébb idő várható.

Közművelődési könyvtár: 10—12-ig.
Csokonai-színház: Este fél 8 órakor: Kurucfurfang.
Uránia: Amerika hőskora.
Vigszínház: Amerika hőskora.
Gyógyszertárak közül éjjeli szolgálatot tartanak: Kossuth, Nap, Isteni gondviselés, Csillag, Sas, Mátyás király.

— Werbőczy táborozás. A Werbőczy Bajtársi Egyesület mindhárom törzse tegnap, kedden az Angol Királynő szálloda különtermében este 9 órai kezdettel táborozást tartott, melyen az újonnan megválasztott vezérrel, Pajor Győzöt meleg és kelles ovációkkal ünnepelte.

— Interpelláció és önálló indítvány a pénteki városi közgyűlésen. Jelentette már a Hajdúföld, hogy az október 11-én tartott kereskedő nagygyűlésen a megjelent tagok élesen állást foglaltak a jövedelem- és vagyonadóról szóló 1923: XXXIII. törvények ellen. A nagygyűlésnek ezt a határozatát Békés Lajos és Zelinger Ede törvényhatósági bizottsági tagok a pénteki városi közgyűlés elé fogják terjeszteni egy 29 aláírással ellátott önálló indítvány alakjában. Az indítvány különösen sérelmesnek találja a vagyonadó szorzószámát, miért is ez ellen a nemzetgyűléstől kéri a lehető leg-sürgősebb orvoslást. Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy a pénteki közgyűlésen Zelinger Ede interpellálni fog az egyetemi megnyitó tárgyában is. Hogy a törvényhatósági bizottság halszakértőjének mi kifogásai vannak az egyetemi évenyitás alkalmával elhangzott beszéd ellen, az csak a közgyűlésen fog kiderülni.

— Vezérválasztás a Werbőczy bajtársi egyesületben. Kedden délután három órai kezdettel tartotta a debreceni tudományterem jogi karának Werbőczy bajtársi egyesülete tisztújító évi rendes nagygyűlését. A nagygyűlés a Werbőczy vezéri tisztségre egyhangú lelkesedéssel, meleg ünneplés közepette Pajor Győzöt joghallgatót, a Hajdúföld kiadóhivatalának főnökét választotta meg. A megválasztott új vezér személye a legteljesebb garancia az egyesületben a megalkuvást nem ismerő keresztyén, valamint a legerőteljesebb írendenta szellemnek az ápolására. Szeretettel méltó egyénisége és kiváló szervező képességei lesznek hivatva egyfelől a Werbőczy bajtársi egyesületben a múlt év végén keletkezett széthúzásokat végleg elsimítani, másfelől pedig az egyetem többi jogászalakulataival a már olyan rég ohajtott szoros és egyöntetű együttműködést megteremteni. Pajor Győzöt Werbőczy vezérrel történt megválasztásához az egyetem egész jogászifjúsága nagy reményeket fűz. Alvezérrel Hadházy Béla, nádorral Pápay József joghallgatokat választotta a nagygyűlés.

A Csokonai-színház megkapja a szubvenciót

Tizenöt ezer kilowatt villanyt és száz öt hasábfát kér a szinigazgató - A jog- és pénzügyi bizottság Kardoss Géza kérelmének teljesítése mellett

Debrecen város jog- és pénzügyi bizottsága kedden délután tartott ülésén foglalkozott a Csokonai színház adandó, illetőleg a színházigazgató által kért szubvenció ügyével.

A színháznak a múlt esztendői költségvetése szerint Kardoss Géza szinigazgató

egy millió és 500 ezer korona deficitel zárta az évet.

A kiadásokat és bevételeket ez évben 60 százalékos átlagos látogatottság feltételezése mellett úgy lehetne összehangba hozni, hogy a város természetbeni szubvencióval — még pedig 15000 kilowatt ingyen árammal és 100 öt hasábfával — segítené a színházat.

Az ügy előadója, dr Csűrös Ferenc kulturtanácsnok a számvevőséggel egyöntetűen

javasolta a bizottságnak Kardoss Géza kérelmének a teljesítését,

csak bizonyos kikötéseket támasztott ennek ellenszolgáltatásául. Ezek között szerepel többek között a 90000 korona óvadéknak 4 millióra való felemelése is.

A javaslat ellen foglalt állást Zöld József tanácsnok, aki élesen tamadta a színház színvonalának szerinte igen alacsony voltát. Javasolta, hogy a természetbeni támogatás helyett 16 millió szubvenciót adjanak a színháznak.

Ugyanilyen értelemben beszélt Schwarz Vilmos és Juhász Nagy Ignác is.

— Nyereszámok a népjóléti hivatal tárgysorsjátékán. A népjóléti hivatal tárgysorsjátékán gyermekszelvényeket a következő számok: 6310, 13254, 13265, 13590, 15952, 19534, 21750, 22778, 26269, 32962, 33023, 36336, 39042, 47068, 47166, 48517, 50542, 54775, 58402. **— Kilogramm kenyérlisztet nyertek:** 5389, 8186, 9493, 10848, 14932, 15192, 26883, 27265, 29999, 31351, 32209, 34174, 35710, 37507, 37568, 38920, 40341, 46764, 49173, 57303. **Apróbb tárgyakat nyertek:** kihúztak még 500 darab sorsjegyet, ezeknek a számaikat helyszükre miatt nem közölhetjük. Ezek a számok a népjóléti hivatalban tudhatók meg.

— Ötven százalékkal csökkent az Alföld szőlőtermése. Az Alföld több helyéről érkezett jelentések szerint, mennyiségileg nagyon kedvezőtlenek a szüreti kilátások. Egyes helyeken csak a felére számítanak a tavalyi bortelemnek. Miújságra meg vannak a gazdák a borral elégedve, mert a mustnak ma már 20—24 százalékos cukortartalma van. Különösen jók az idén a kadarkaborok.

— Árverések a városnál. Kedden délelőtt két városi kaszáló birtok fölött tartották meg az árverést a városháza kistanácstermében. A Földi pénztáralap tulajdonát képező 8 holdas halápi kaszáló birtokot Hevesi Miklós vette ki — mivel legtöbbet ígért — holdankénti 155 kilogramm rozsért, míg ugyancsak a Földi pénztáralap tulajdonát képező 5 holdas kaszálót Rácz Miklós vette ki holdankénti 100 kilogramm rozsért.

Vásáry József tanácsnok felszólalásában azt fejtegette, hogy a színházat nem lehet üzletnek tekinteni, mert az

a nemzeti kultúra fejlesztésének egyik hatalmas és erős eszköze, melynek a segítése, szubvencionálása legegyszerűbb kötelessége a városi vezetőségnek.

Tiltakozik az ellen a beállítás ellen, mintha a színházi előadások nem ütnék meg a kellő mértéket.

A hosszúra elnyúlt vitában még részt vettek Sztankay F. Béla, Juhász-Nagy Ignác és Aczél Géza, míg végül is a jog és pénzügyi bizottság

az előadói javaslat mellett döntött,

azaz a törvényhatósági bizottság közgyűlésének indítványozza a szinigazgató által kért természetbeni szubvenció megadását.

Debrecen város törvényhatósági bizottsága remélhetőleg méltányolni fogja a Csokonai-színház súlyos helyzetét és nem zárkózik el a szubvenció megadása előtt, amely ennek a szépen működő kulturintézménynek ugyszólván létkérdése. Mert ha a Csokonai színház nem kapja meg a szubvenciót és kénytelen lesz a kapuit bezárni, nemcsak számtalan magyar család veszi el kenyérét, hanem megsemmisül a végvára lett Debrecen kulturájának egyik legerősebb bástyája is.

— Utazási miséria. Jelen esetben a debrecen-nagykerekii vicinálisról van szó. Derecskének tudvalevőleg két állomása van, de mert a vásártéri már 22 km.-en tulesik, lényegesen magasabb onnan ide a viteldij, minek következtében a „kisállomáson“ alig száll föl valaki, ellenben a „nagyot“ úgy ellepi — különösen hétfőn reggel a munkás-ság és debreceni nagy- és kisvásárkor — az utazók tömege, hogy az egyetlen pénztár képtelen megfelelni földadatának annál is inkább, mert az állomásnak nemlévén külön pénztára, a jegykiadást a vonat indulása előtt 10 perccel beszüntetheti. Így eshetik aztán meg, hogy utasok, akik a vonat elindulása előtt 10, vagy akár 15—20 perccel is érkeznek, már nem kapnak jegyet s kénytelenek vagy ottmaradni, vagy — önhibájukon kívül — a drága „utánfizetési bárca“-val utazni. Ennek az állapotnak a fenntartása talán mégsem érdeke nemcsak az utazóközönségnek, de magának a vasutnak sem.

— Egy trillió havi fizetés. A német birodalmi tisztviselők és munkások augusztus havi fizetése kerekén egy trillió márka volt. (Számokban az összeg leírva: 1,000,000,000,000,000.) Ha másodpercenként egy márkát olvasunk, vagy harminc esztendőre van szükségünk, hogy egy trilliót leolvassunk.

— Amerika hőskoránál szebbet nem látott, siessen jegyét idejében biztosítani Uránia—Vigszínházban.

— Debrecenben december 9-én alakul meg a mezőgazdasági hitelt elosztó szövetkezet. A kormány, mint már a Hajdúföld megírta, úgy akarja a mezőgazdasági hitel kérdését nyélbe ütni, hogy a mezőgazdasági kamarák bevonásával körzeti hitelszövetkezeteket akar felállítani. Ebben a tárgyban kedden délelőtt Budapesten az Országos Központi Hitelszövetkezet székházában értekezlet volt, amelyen résztvettek a vidéki mezőgazdasági kamarák igazgatói. Az értekezleten megállapodás jött létre arra nézve, hogy a körzeti hitelszövetkezetek felállítását rövidesen megkezdik. Így Debrecenben már december 9-én meg fog alakulni a körzeti hitelszövetkezet. A szövetkezetbe lépő gazdák százezer koronás üzletrészekkel kapcsolódnak bele az intézet életébe s ezeket az üzletrész tőkéket azután állami és jegyintézeti támogatás bővíti ki.

— Elitelt párbajozók. Dánér Béla volt nemzetgyűlési képviselő a közelmúltban kardpárbajt vívott Nábráczky Béla vármegyei főjegyzővel. A párbajozókat kedden vonta felelősségre a debreceni kir. törvényszék Visky Sándor elnöke alatt működő büntetőtanácsa s Dánért három, Nábráczkyt két napi államfogházra ítélte.

— Amerika hőskoránál szebbet nem látott, siessen jegyét idejében biztosítani Uránia—Vigszínházban.

— Száz millió koronát, hatvan millió, ötven millió, negyven millió koronát is nyerhet az új m. kir. osztálysorsjátékon. Hivatalos árak: egész 4000.— korona, fél 2000.— korona, negyed 1000.— korona. Rendeljen levelezőlapon október 20-ig, mert a sorsjegykészlet a nagy kereslet folytán huzás előtt elfogy. A rendelt sorsjegyeket és hivatalos játéktervet azonnal küldi a Bankó Bank Részvénytársaság Budapest, VI., Andrássy ut 60.

— Elfogták az álarcos rablót. Kedden tartóztatta le a debreceni törvényszék vizsgálóbírója Szabó Sándor nagylétei lakost, ki az elmúlt nagyvásáron Pongor Sándortól egy millió és 200 ezer koronát vett fel egy csikó árának előlegeként. Azonban sem a csikót nem akarta átadni, sem az előleget visszafizetni. Sőt a Monostorpályiba elutazott Pongor Sándort fekete álarcba öltözve megtámadta. Az álarcos rablót, akit a csendőrségnek sikerült elfogni, kedden délelőtt bekísérték a debreceni ügyészségi fogházba.

— Készülnek a millió koronás bankjegyek. A jegyintézet elnökének nyilatkozata szerint úgy az 500 ezer, mint az egy millió koronás bankjegyek gyártása megkezdődött. Az új címletű magyar bankjegyek rövidesen forgalomba kerülnek.

— Öngyilkos lett egy Rothschild. Londonból jelentik: Néhai lord Rothschild második fiát, Rothschild Náthán Károlyt kastélya fürdőszobájában elvágott torokkal holtan találták. A hatóság megállapította, hogy pillanatnyi elmezavarásban öngyilkosságot követett el.

Megnyilt! GARAI ÉS TESTVÉRE Megnyilt!

férfi-, fiuruha nagyáruháza Piac-utca 11., Bika-szálló épület.

Előzékeny kiszolgálás!

Kérjük a t. közönséget, el ne mulassza
KIRAKATAINK MEGTEKINTÉSÉT!

Olcsó, szabott árak!

Magyar Köztisztviselők Fogyasztási, Termelő és Értékesítő Szövetkezet közleményei. Felkérjük azon ellátandókat, kik cipőjegyeiket ezideig nem váltották be, hogy előjegyzés végett a Simonffy-utcai elosztóhelyen jelentkezzenek, mivel cipők csak ezen megrendelés alapján lesznek Budapestre leküldve.

— **Butorozott szobát** keres lehetőséggel azonnalra nőtlen, fiatal uriember. Telefon 3-48.

Hirdessen a Hajdúföldben

MŰVÉSZET

G. Szabó Kálmán kiállítása

A tespedések és a kis emberek nagy harcának városában fellélegzéssel néz szét az ember Szabó Kálmán kiállításán. Olyan ritka egyéniség alkotásait látjuk itt, aki távol tartja magát a vidéki város csetepatéjától, aki tisztán természetadta tehetségének kimunkálásán dolgozik. Ennek a legtisztább, legemesebb értelemben vett önképzésnek kisebb-nagyobb lépéseit látjuk mostani kiállításán. Rengeteg tanulmányforma és térkitöltési studium, színkísérlet a legváltozatosabb technikával. Meglepődött csodálattal állunk meg e ritka természetesség és — ami még ritkább — e mégis nagy szellemi tartalom láttán. Micsoda nagy lendületű pálya állana a fiatal művész előtt szerencsésebb gazdasági viszonyok között!

A kiállítás maga: lélektani muzeum. Gyűjteménye annak, ama bizonyágtételeknek, hogy a sok apró, leegyszerűsített vonalvezetésű, tömör tanulmányból hogyan szintetizál a művész teremtő ereje képet. Ilyen nagy szíri- és formatanulmányra vall két, bizonyos társadalmi rétegekben közismert hölgyről készült portrajta. Mindkettő a szó szoros értelmében vett lélektanulmány, mert hiszen a lélek szől hozzánk a képről. Mindkettőn a fej könnyed tartása, a kéz finom, szinte sejtelmes odasimulása nagy mesterek odaadó, elmerülő tanulmányozására vall. — De a szellem, mely a modell egész egyéniségének minden karakterisztikumát tökéletes egységgé, gyönyörködtető képpé fogja össze, az a Szabó Kálmán művészi intuíciója. Önarcképei — azok is, melyeket itt nem hoz nyilvánosságra — könyörtelenek, de tudása diadalmas megnyilvánulásai pillanatfelvételek a művész tüprengő, probléma oldó perceiből. Szénrajzai közül az Öreg nénikét ábrázoló kis tanulmány csak úgy odavetett s mégis tyпуст adó vonalaival. Nyargalódzó lovainak lendülete és formatökélye nagyobb látogatottságra tarthatna számot. Tollrajzai közül komoly figyelmet érdemelnek Vízben uszó nyírfáinak fénye és vize, valamint Kézimunkázó női alakja. Megkapó az a néhány vonala is, mellyel egy lenyugvó nap sugárözönét tolmácsolja. Fametszetei közt a közönség szélesebb rétegeit is érdeklő exlibriek e nemű munkáiból a legtökéletesebbek: abstraháló és symbolizáló komoly bibliophil lélekre vallanak.

Minden komoly, elmélyedő, szóval magasabb rendű művészete mellett is kötelességünk óvni Szabó Kálmánt, a magyar fajnak ezt a drága kincsucorodását. Óvjuk pedig a művészi problémákba való egyoldalú elméleti elmerüléstől. A művészi teremtés forrása az intuíció és nem az elméleti okoskodás. Ez utóbbit csak bizza az esztétákra. Nem akar-

juk e helyen „kioktatni“, csak ajánljuk igaz szoréttal figyelmébe az éppen a napokban hallott rectori megnyitó ide vonatkozó mondatait.

Végül nagyon kár, hogy olyan fukar a közönséggel szemben, hogy értékes munkásságából csak éppen kóstolót nyújt. Festményeiből is, rajzaiból is sok hiányzik, ami közfigyelmet kelthetett volna. Csak melleleg említem meg, hogy a nyilván jövedelmezőbb batikmunkáiból alig láttunk. Vagy éppen a tiszta művészetet akarta adni? Kár az is, hogy alig nyitotta meg, máris bezárja kiállítását, már csak ma tekinthető meg a Kollegium II. emeletén.

Matrahelyi I.

VESTETÉSEK

A bajnokság hatodik fordulója. Vasárnap érdekes bajnoki mérkőzések kerülnek eldöntésre. Az úgértéri sporttelepen 3 órai kezdettel a DKASE a DEAC-al játszik bajnoki mérkőzést, előzőleg délelőtt a II. ifjúsági csapatok, míg a Vasutas sporttelepen a DTE a NyTVE-vel, a DMTK a DVSC-vel játszik. Berettyóújfaluban a Buse a Kisvárdai SE-t látja vendégül.

A fellebbezési tanács keddi ülésén a megóvott és az intézőbizottság által megsemmisített TTE—DMTE mérkőzés ügyében új határozathozattal végett az óvást visszaadta az intézőbizottságnak, mivel valószínű, hogy a TTE-ben három játékos is szerepelt igazolatlanul, a Hajduszentmihályi SE—Karcagi IKSE-óvás ügyében a KIKSE óvását elutasították és a mérkőzést a HSE javára igazolták 2:1 arányban.

A bajnokság állása. A bajnokság ötödik fordulója után a bajnokság állása a következő:

	Látszott	Nyert	Eldöntetlen	Vesztett	Adott gólt	Kapott gólt	Pontszám
DVSC	4	4	—	—	11	—	8
DKASE	5	2	2	1	4	3	6
NyTVE	4	2	1	1	9	3	5
DMTK	5	1	3	1	5	5	5
BUSE	5	1	3	1	10	12	5
DTE	5	1	2	2	5	4	4
KSE	3	1	—	2	1	3	2
NyKISE	5	—	2	3	5	19	2
DEAC	2	—	1	1	3	4	1

Legkevesebb pontot vesztett a DVSC, amely eddig minden mérkőzését nyerte, tehát vesztett pontja nincs, utána a NyTVE és a DEAC 3-3 vesztett ponttal, a DKASE, KSE 4-4 vesztett ponttal, DMTK, BUSE 5-5, DTE 6 vesztett ponttal, míg a legtöbb pontot, 8-at a NyKISE vesztette, így momentán a legrosszabbul áll.

Petroleum kiváló finom minőségben jutányos ártért kapható Stern festéküzletében Piac-utca 10., Bikkával szemben.

Rongyot

mosottat, bármily mennyiségben vesz lapunk nyomdája, Piac-utca 59. sz.

Butorozott szobát

keres lehetőleg azonnalra nőtlen, fiatal uriember. Telefon 3-48. Hajdúföldi kiadóhivatala

SZÍNHÁZ

Műsor:

Szerda: Kuruc fufang. B) bérlet. Csütörtök: Gróf Rinaldó. C) bérlet. Péntek: Gróf Rinaldó. D) bérlet.

Esti házak és mozgósínházak közleményei

Csokonai-színház

Blaháné, a nemzet csalogányának, legkedvesebb szerepeinek egyike volt a Bözsi asszony, melyet a ma este a Csokonai-színházban színrekerülő Kuruc fufangban Kováts Terus játszik. A mulatságos libretto, a szebbnél-szebb magyar dalok, köztük a „Földiekkel játszó égi tünemény“, „Száz liba egy sorban“ stb. patlogó táncok igazi élvezetes estét nyújtanak.

Uránia-mozgó—Vigasszínház-mozgó

Egyszerre bemutatva. Amerika hőskora. Világatrakció. Griffith rendezésében. Liliom Gifh. Wallace Reid főszereplésével.

Meteor-mozgó

Csütörtökön Damaskus csillaga isten ostarával együtt. Lucy Doraine és Petrovichal 2 és fél óras műsor. Csak felnőtteknek. Előadások 6 és fél 9.

GAZDASÁG

Üzlettelenség a gabona-tőzsdén

A nemzetközi piacokon ma a hangulat továbbra is nyugodt volt. A berlini devizapiacra a tartózkodás ma sem szűnt meg és az árfolyamok tegnaphoz képest lényegesen nem változtak.

A bécsi értéktőzsdén a tegnapi barátságos hangulatot ma lanyhuló irányzat váltotta fel, amit főképp a spekulációnak tartózkodása és a kontremin eladásai idéztek elő.

A főbb külföldi terménypiacokon az üzlet a német márka katasztrófájával kapcsolatosan már hetek óta igen szűk keretek közt mozog s a nemzetközi gabonakereskedelemre a német fogyasztópiacnak kikapcsolódása káros hatást gyakorolt, ami érthető is, mert akkor, amidőn a német loco jegyzései hat-hét hollandi forintos paritáson állottak, másfél milliárd márkás hollandi forinttal külföldi árut nem vásárolhatt. Egyébként a tengerentúli piacok erősebb ingadozások mellett szilárdulásra bajlanak.

A budapesti terménypiac forgalma ezzel szemben ma is csaknem a teljes üzlettelenség jegyében folyt le és az árak változatlanok.

A TŐZSDÉ

Magyar korona: 3.07 1/2.

Zürichi zárlat

Hollandia 21860, Newyork 557 1/4, London 2530, Páris 3415, Milano 2555, Prága 1665, Budapest 3.07 1/2, Varsó 6, Bécs 78 1/2, Belgrád 654, Bukarest 260, Szófia 548.

Devizaközp. hiv. ár.

Dollár 19300—20400, Francia frank 1195—1261, svájci frank 3460—3680, cseh kor. 573—617, lei 94—107, lira 895—950, dinár 227—244, 100 német márka 00.06—00.08 f. osztrák korona 27.40—29.60 fillér.

Terménytőzsde zárlat

A mai terménytőzsde a teljes üzlettelenség jegyében folyt le. Buzában alig néhány vagon cserélt gazdát. Az árak nagyrészt változatlanok, csupán rozsban és tengeriben történt gyengülés.

Hivatalos árak: 76 kilós tiszavidéki buza 955—60, egyéb 950—55, 79 kilós tiszavidéki 965—70, egyéb 960—65, rozs 635—40, takarm. árpa 630—60, sörárpa 725—75, köles 755—800, zab 680—90, tengeri 670—690, repce 1650—700, korpa 370—75 kilogramonként.

Ferencvárosi sertésvásár

Maradvány 830, felhajtás 700, eladatott 53 darab. Irányzat élénk. Az árak még nincsenek megállapítva.

Apró hirdetések

Apró hirdetések díja hétköznap 10 szög 400 kor., minden további szó 40 korona. Vasárnap és ünneppnapokon 10 szög 600 K. minden további szó 60 K. Vastagabb betűket szedett szavak kétszeresen számítatnak.

AJÁNLAT

Kiadó utcai szoba
esinosan butorozva intelligens magános uriember részére. Homok utca 130. sz.

KERESLET

Butorozott szobát
keres lehetőleg azonnalra nőtlen, fiatal uriember. — Telefon 3-48. Hajdúföld kiadóhivatala.

Posztóhulladékok
vásárol kis és nagy tételekben Libánci, Péterfia utca 4. sz. alatt.

Egy szoba-konyhás lakást
keres fiatal házaspár észre, butorozva vagy butorozatlanul. Cím a kiadóban.

ELADÁS

Eladó
hatalmas folytonos és egy központi futási alkalmas fehér zománczott diszkállya. Beresényi-utca 109.

Hullott haját
legmagasabb áron veszek. Párisi hölgyfodrász szalon. Simonffy-utca 7.

Ólomot veszünk
minden mennyiségben. Piac-utca 59. szám.

VEGYES

Tanítványt vállalna
középiskolák bármely osztályából, menekült egyetem hallgató. Cím: Németh Gyula, Tiszai Internátus.

Irodai teendőkhöz jártas

kisasszonyt

azonnali belépésre keres a Magyar Nemzeti Könyv-és Lapkiadóvállalat Rt., Piac-utca 59.

Biharmegyeiek figyelmébe!

KISS ANTAL VIZSGÁZOTT FŐBÁSZ

21 éves praksissal sajátkezűleg végez mindenféle munkát. Berettyóújfalú, Fűcska

Stanio!

fehér, piros, arany, zöld és minden színben az összes szakmákhoz. Erédeti gyári árak. **KUN IZIDOR, BUDAPEST** VI., Nagy János utca 6. Telefonhívó 17-40

Nehéz az élet!

Jó ruhába járni gondot ad, **VÉGHEZ** olcsón beszerezni tessék menni, hol kevésbé használt uri ruhák eladása, vétele és alkalmi ruhák kölcsönzése. **Vár-utca 2. sz.** (Zenedével szemben.)

Hajisnyák, keztyűk

kötöttbluzok és szabókellékek nagyválasztékban

Bagi és Petrik

Szent-Anna-utca 5. szám.

A raktáron levő térfürhászöveteket olcsó árban oo kiárulsítjuk. oo

OLCSÓ, SZABOTT ÁRAK!!!

Kiadja: Hajdúföldi Lapkiadó Vállalat.